

WSTĘP

Publikacje nawiązujące do gospodarowania przestrzenią miast i regionów mają bogatą tradycję, szczególnie w wydawnictwach Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN. Kolejne opracowania odślaniały bieżące problemy, ale i wyzwania stojące przed polskimi miastami oraz regionami. Prezentowana publikacja wpisuje się w ten nurt, a jednocześnie stawia za cel spójną prezentację dwóch ważnych wymiarów gospodarki przestrzennej: pierwszy, dotyczy kluczowych problemów w obecnych dyskusjach nad planowaniem przestrzennym w Polsce; drugi, wiąże się z próbą przedstawienia wyników najnowszych badań nad kondycją i perspektywami rozwoju przestrzennego miast i regionów. W tym świetle prezentowane opracowanie zostało podzielone na dwie zasadnicze części, tj. teoretyczną i empiryczną, które wzajemnie uzupełniają się stanowią przegląd współczesnych problemów podejmowanych w Polsce w zakresie gospodarki przestrzennej. W obydwóch częściach znajdują się opracowania znanych autorytetów w tej dziedzinie, a znakomitą większość tematów przedyskutowano podczas konferencji nawiązującej tytułem do prezentowanego opracowania, która została zorganizowana w 2014 r. przez Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN oraz Katedrę Gospodarki Regionalnej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

Część pierwszą pt. *Dyskusja nad perspektywami rozwoju przestrzennego polskich miast i regionów* otwiera rozdział, w którym autorzy (T. Markowski, Z. Ziobrowski, T. Kudłacz, J. Woźniak) w odrębnych opracowaniach rozważają możliwości związane z implementacją koncepcji zintegrowanego planowania rozwoju. W powiązaniu z tym należy również rozpatrywać kolejny rozdział: *Wyzwania rozwoju przestrzennego miast i regionów*, w którym wielu autorów (m.in.: J. Szlachta, K. Heffner, P. Lorens, A. Karwińska i in.) rozwijają dyskusję nawiązującą do przemian, funkcjonowania oraz kierunków oddziaływania na rozwój przestrzenny obszarów miejskich i regionów. Natomiast ostatni rozdział w tej części zatytułowany *Operacyjne zarządzanie przestrzenią* dostarcza teoretycznych rozważań w zakresie konkretnych instrumentów możliwych do wykorzystania w oddziaływaniu na zachodzące w Polsce procesy przestrzenne.

Część druga pt. *Badania nad stanem i kierunkami rozwoju przestrzennego miast i regionów* jest dużym fragmentem opracowania (pięć rozdziałów) w którym autorzy prezentują współczesne trendy w badaniach nad gospodarowaniem przestrzenią w różnych układach terytorialnych. Jednocześnie badania te odpowiadają tematyką rozważaniom teoretycznym prezentowanym w pierwszej części opracowania. Tak więc pierwszy rozdział dedykowany jest problematyce gospodarowania przestrzenią w regionach, w której autorzy (m.in.: A. Klasik, Z. Strzelecki, Z. Ziolo, R. Rudnicki

i in.) koncentrują się przede wszystkim na ocenie polityk publicznych oddziaływujących na przestrzeń regionalną. Rozdział drugi stanowi zbiór badań ukierunkowanych na rozpoznanie przemian zachodzących w użytkowaniu ziemi oraz gospodarowaniu obiektami i przestrzenią w miastach (m.in.: A. Harańczyk, T. M. Łaguna i W. Łaguna i in.). Trzeci rozdział ujawnia zainteresowanie prowadzeniem badań adresowanych do zagospodarowania obszarów wiejskich, w tym ekonomicznych aspektów funkcjonowania parków narodowych. Istotny fragment drugiej części publikacji stanowi rozdział czwarty, w którym autorzy odnoszą badania do procesów przestrzennych Krakowa i regionu. Opracowania koncentrują się na ocenie wybranych rodzajów infrastruktury oraz konsekwencji przemian demograficznych. Podsumowaniem zarówno drugiej części, jak i całej publikacji jest ostatni rozdział *Kadry dla gospodarki przestrzennej*, który podejmuje wybrane problemy procesu kształcenia na kierunku studiów *Gospodarka Przestrzenna*. Znaczenie problemu wynika z tego, że szeroko rozumiana edukacja, zwłaszcza na poziomie uniwersyteckim, przesądza o możliwościach tworzenia oraz wdrażania koncepcji i instrumentów oddziaływania na bieżąco zachodzące problemy w przestrzeni miast i regionów.

Prace prezentowane w tej publikacji zostały poddane wnikliwej ocenie przez recenzentów i zdaniem redaktorów tomu prezentują wysoki poziom merytoryczny. Wśród nich są zatem prace stanowiące próbę rzetelnej odpowiedzi na wyzwania stojące przed polskimi miastami i regionami. Są również bardzo nieliczne opracowania z konkluzjami, z którymi redaktorzy publikacji nie identyfikują się. Przykładem jest opracowanie dotyczące nauczania dyscyplin związanych z gospodarką przestrzenną. W tym przypadku Autor dokonuje analizy popytu i podaży kształcenia na podstawie fragmentarycznych informacji, jednocześnie zakładając, że absolwent musi odnaleźć zatrudnienie na wyższych stanowiskach wyłącznie w podmiotach ściśle zajmujących się planowaniem przestrzennym – z czym trudno się zgodzić.

Tadeusz Kudłacz
Piotr Lityński